

17.01.24.

7-А-Б

Всесвітня історія

вч. Рзаєва Н.О.

Тема: Англія в 11-15ст. Велика хартія вольностей.

Мета уроку: розвивати вміння показувати на карті Англію, її основні міста; мати уявлення про розвиток Англії у період Середньовіччя; розповідати про реформи Генріха II Плантагенета; знати про процес формування в Англії станової монархії. продовжити формування умінь встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, висказувати думки на ґрунті отриманої інформації; формувати повагу учнів до боротьби англійського народу за свою незалежність.

Актуалізація опорних знань

Бліц-опитування

- Яку війну називають Столітньою?
- Якими були причини Столітньої війни?
- Які події були приводом до війни?
- Яку роль відіграла Жанна д'Арк в історії Франції?

Мотивація навчальної діяльності

Сьогодні Англія — це складова Сполученого Королівства Великої Британії та Північної Ірландії — держави, розташованої на північному заході Європи, на Британських островах, що їх ще давні греки називали Альбіоном. Назва «Британія» вперше з'явилася в період правління Юлія Цезаря. Від наступних і до 410 р. її території перебували під впливом Римської імперії. Упродовж V-VI ст. власне Англію захопили германці: англи, сакси та юти. Місцеві кельти або підкорилися їм, або втекли в країни Європи, або відступили на північ і захід — у Шотландію, Уельс та Ірландію

Вивчення нового матеріалу

Із початком великих походів вікінгів для англо-саксів теж настали складні часи. «Північні люди» майже безкарно грабували, засновували власні поселення та навіть утворили окремий район Данло, де прижилися за своїми законами вихідці переважно з Данії. Згодом англійський престол зацікавив герцога Нормандії Вільгельма. У 1066 р., перетнувши протоку Ла-Манш разом із добірним військом,

він у битві поблизу містечка Гастінгс розбив англо-саксів. Перемога подарувала йому величезні володіння та славне прізвисько в історії — відтоді він іменувався Вільгельмом I Завойовником (1066-1087).

Робота з картою

Генріх II Плантагенет

Нащадки Вільгельма I Завойовника продовжували зміцнювати королівську владу.

За правління Генріха II Плантагенета (1154–1189 рр.) *Англійське королівство надзвичайно розширило свої кордони*. До його володінь входили, крім Англії і Нормандії, спадкові володіння у Франції — Анжу, Пуату, Турень та ін. Як посаг королеви Елеонори Генріх II одержав герцогство Аквітанське. При ньому розпочалося завоювання Англією Ірландії.

Зміцненню королівської влади сприяло *встановлення суду присяжних*.

Щоб бути незалежним від феодалів, Генріх II *створив наймане військо*. Для його утримання було встановлено військовий податок («щитові гроші»), сплативши який рицарі звільнялися від військової служби. Однак остаточно подолати опір феодалів королю Генріху II не вдалося.

Англія в XI-XIII ст. Велика хартія вольностей

На початку XIII ст. у політичному житті Англії відбулися важливі зміни. Під час третього хрестового походу, поки король Річард I Левове Серце (1189–1199 рр.) воював на Сході в хрестових походах, країною правив його брат Іоанн Безземельний (1166–1216 рр.). У зв'язку з постійними війнами Іоанн намагався збільшити податки та «щитові гроші».

Незадоволені барони, до яких долучилися рицарі, городяни і частина вільних селян, повстали проти Іоанна Безземельного. У травні **1215 р.** король змушений був пристати на їхні вимоги й підписав Велику хартію вольностей, яка обмежувала владу короля.

Варто запам'ятати!

Хартія (від лат. charta — папір, грамота) — документ, який відображає вимоги певних груп людей.

Велика хартія вольностей (англійською — Magna Carta, або Big Mag) **забороняла королю втручатися в церковні вибори**. Ні «щитові гроші», ні інші платежі васалів він не міг тепер стягувати без згоди «загальної ради королівства», до якої належали барони.

Найважливішою в хартії була стаття 39, яка фактично **захищала особисті та майнові права людини**. Тоді таким правом могли користуватися лише барони.

Усім вільним було обіцяно **захист від сваволі королівських чиновників**. Хартія підтвердила вже існуючі **права Лондона й інших міст**.

Щоб контролювати виконання хартії, **з баронів обиралася «Рада 25-ти»**. Ця рада могла розпочати військові дії проти короля у разі порушення ним або його управлінцями умов угоди. Таким чином, король мав дотримуватися хартії під загрозою феодальної війни.

Пам'ятний знак в містечку Раннімед (Англія), присвячений Великій хартії вольностей

Робота з термінами

Парламент - найвищий виборний орган державної законодавчої влади, в якому здійснюється представництво основних політично активних груп населення країни.

Робота зі схемою

Користуючись схемою, опишіть устрій англійського парламенту

Війна Червоної і Білої троянд

Поразка Англії у Столітній війні викликала політичну кризу династії Ланкастерів. Боротьбу проти них очолив герцог йоркський Річард.

У 1455 р. Річарда оголосили регентом (тимчасовим правителем) королівства. Це не влаштувало родину Ланкастерів, яка не бажала поступатися Йоркам. Палацові інтриги переросли у відкриті збройні протистояння між прибічниками двох родин, які ввійшли в історію як **війна Червоної і Білої троянд**. *Війна Червоної і Білої троянд (1455–1485 рр.) призвела до виснаження країни та знищення значної частини англійської аристократії.* У підсумку корона перейшла Генріху Тюдору, який почав правити під ім'ям Генріха VII Тюдора (1485–1503 рр.).

Щоб остаточно примирити ворожі сторони, Генріх VII одружився з єдиною представницею Йорків, а у своєму гербі поєднав червону та білу троянди (червона троянда була емблемою Ланкастерів, біла — Йорків). Війна скінчилася встановленням в Англії династії **Тюдорів**.

Генріх VII
(портрет XVI ст.)

Біло-червона
троянда — емблема
Тюдорів

Узагальнення. Систематизація. Рефлексія.

Перегляньте відео: <https://youtu.be/aUsVTf1wDUM?si=5VIEdcMwTjSjO9v8>

Домашнє завдання:

- Прочитати § 18.
- Запишіть основні положення Великої хартії вольностей.

Завдання надсилайте на освітню платформу Human або на ел. адресу
nataliarzaeva5@gmail.com

Бажаю успіхів у навчанні!